



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XI. quemadmodum & legi Moysis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A quod habent homines à Deo, gratia est; nihil enim ex debito habent. Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Gratia ergo est quicquid habet is qui non fuit, & est accipiens ab eo qui semper fuit: atque ille è libr. 4. in Epist. ad Rom. Sed ego cum considero sermonis eminentiam, quo dicit operanti secundum debitum reddi, vix mihi suadeo quod possit ullum opus esse, quod ex debito remunerationem Dei deponat, cum etiam hoc ipsum quod agere aliquid possumus, vel cogitare, vel proloqui, ipsius dono & largitione faciamus. Quod ergo erit debitum illius, cuius gratia nos precessit? & hic è libr. 5. in eadem Epistolam: Quod ergo dixi post dies, hoc ostendit, quia primis quidem vitæ suæ diebus paterne pravaricationis institutionibus tenebatur (Abel:) post illos vero dies ubi respicit, ubi respexit ad Deum, natura lege commonitus, dicitur tunc obtulisse hostiam Deo.

XI. Postquam de lege naturæ male sensisse Origenem demonstravit Iansenius, non solum
B niora opinatum fuisse de lege Moysis conatur ostendere: cui comprobando affert illud è
libr. 4. in Epist. ad Rom. Initium namque justificari à Deo, fides est qua credit in justificantem. Et
hæc fides cum justificata fuerit, tamquam radix imbre suscepto caret in anima solo, ut cum per legem Dei
exculti ceperit, surgant in ea rami, qui fructus operum ferant. Subjungit Iansenius: Ecce dogma Pe-
lagij de operanda per Legem justitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit. At non
hæc ad Legem Moysis peculiariter pertinent, sed ad opera tantum bona sive Iudæorum,
sive Ethnicorum, quæ sine fide inania sunt. Ait ergo initium justificationis fidem esse quæ
credit in Deum; quæ fides, quasi dispositio ad justificationem acquirendam, cum iusti-
tiam apprehenderit, ut loquuntur, atque ita justificata fuerit à Deo; cumque iustitiæ im-
bre, sic tamquam radix aliqua, perluta fuerit, tunc ipsa fides atque ipsa iustitia animæ
C solo inhærent; sic tamen ut divinæ legis observatione fovæ illam & exculti necesse sit ad
ferendos operum fructus, qui velut radicis huius furculi efflorescant. Quæ fidei Catholicæ
decretis usqueaque consonant, si modo prævium gratiæ excitantis & juvenis subsidium
agnoscatur. Verum non id queritur Iansenius: at latere hic caussatur dogma Pelagij de
operanda per Legem justitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit.
Debere quidem à fide justificationem ducere exordium; eandemque peccata delere, &
hic dixisse fatemur Origenem, & recte dixisse pertendimus: nec in eo opinor Pelagianum
illud placitum Iansenius positum esse voluit, sed in dogmate de operanda per Legem ju-
stitia, quod Pelagianum esse agnoscimus, sed ab hoc Origenis loco longe procul abesse
pugnamus. Quomodo enim operandam sensit per Legem iustitiam, qui justificationem
D Legis observationi prævertere debere dixit? Per legem Dei, hoc est bona opera, iustitiam
quidem excolendam sanxit, neququam vero per Legem iustitiam comparari credidit.
Hæc licet perspicua, aliis tamen Origenis ejusdem testimonii firmari possunt. Ex quibus
omnibus, inquit, claret quod recte arbitratur Apostolus justificari hominem per fidem sine operibus Legis.
Sed fortassis hæc aliquis audiens resolvatur, & bene agendi negligentiam capiat, siquidem ad iustifican-
dam fides sola sufficiat. Ad quem dicemus quia post justificationem si injuste quis agat, sine dubio iusti-
ficationis gratiam spernit. Non opera ipsi iustitiæ, sed iustitiam operibus præposuit. Clarius
etiam quod jacet paulo inferius: Ubi vero fides non est quæ credentem iustificet, etiam si opera quis
habeat ex Lege, tamen quia non sunt edificata supra fundamentum fidei, quancumque videantur esse bona
opera, operatorem suum iustificare non possunt, si eis deest fides, quæ est signaculum eorum qui iustifican-
tur à Deo: & quod libro sequente: Propterea ergo & in alio loco Scriptura dicitur de Abraham, quod
ex operibus fidei iustificatus sit; quia certum est eum qui vere credit, opus fidei & iustitiæ operari, & ta-
tius bonitatis. Cautè vero ista legenda sunt, quæ differit in 1. Rom. 3. 30. Quod si requirat ali-
quis curiosus, ij qui ex fide iustificantur, per quem iustificatur; & rursum ij qui per fidem iustifican-
tur, in quo iustificentur: licet fortassis multa in hoc curiositas videatur, tamen convenienter dicere possi-
mus quod qui ex fide iustificantur, initio ex fide sumo, per adimpletionem bonorum operum consum-
mantur; & qui per fidem iustificantur, à bonis operibus exorsi per fidem summam perfectionem accipiunt.
Quæ tamen ferri poterunt, si ita intelligantur, justificationi præire quidem posse opera bo-
na, sed non ejusmodi, quæ ad hæc apprehendendam conferant quicquam; qualia sunt
opera illa quæ lege naturali suadente perficiuntur.

F Pergit ostendere Iansenius parum sana fuisse Origenis de lege Moysis placita, ut qui
per eam peccatum fuisse imminutum ac restrictum crediderit, contra hoc Apostoli pro-
nuntiatum: Lex autem subintravit, ut abundaret delictum: atque hæc placita Pelagij & Iuliani
doctrinæ scribit esse consentanea, in iisque fuisse ab Augustino profligata & confossa. Non
ego sane usque adeo Otigenis causæ faveo, ut naturalis legis vires præter æquum prædi-
catas ab eo fuisse negem; ac illas itidem Mosaicæ Legis, quas ita extulit, ac si non pecca-
tum duntaxat prohibuerit ea Lex, sed gratiam etiam hominibus ad vincendum illud con-
tulerit; ac si per illam non cognitio solum peccati, sed etiam sanatio contigerit; ac si non
ad priora peccatorum genera, quæ præcesserant Legem, pravaricatio præterea accesserit,
quæ pravaricatio nisi lege lata esse non potest; ac si non nitentibus in veritum hominibus,
concupiscentia Lege frænata creverit; ac si non apparere tantum cœperit, & deputari

peccatum, sed etiam ablatum fuerit. Dici tamen potest in gratiam Origenis, non peccata per Legem absolute dimissa ipsam pronuntiasse, sed ex parte aliqua; quia Moyses ex precepto Regis primi sacrificia instituit, quibus certa solemnitate oblatis dicebat: Et remittetur ei peccatum. Verba sunt Origenis libr. 5. in Epist. ad Rom. ex eo ipso loco quem profert Iansenius. Hæc autem remissio peccatorum quoniam imperfecta erat, & illius umbra quæ merito sanguinis Christi impetratur, idcirco non plene & perfecte, sed ex parte aliqua tyrannidi mortis ac peccati per Legem obfisti dixit. Id ipse perspicue significat, cum addit obfistente quantumlibet Lege prævaluisse peccatum, nec Legi succenturiatos Prophetas vim peccati cohibere potuisse, sed affuisse tandem Christum, ac de morte & peccato triumphasse. Præterea Lege lata aliquo sensu compressa fuisse dici potest peccati vis; non quod hanc re ipsa Lex compresserit, sed quod ad eam comprimendam lata sit; inspecto consilio, non eventu: nam, secundum Ambrosium, Apostolus ostendit quid proveniret data Lege, non quid Lex fecerit. Non enim, ut habet S. Thomas in Rom. 5. 20. ad hoc fuit data Lex, ut peccatum abundaret; quin potius Lex, quantum in se fuit, peccatum prohibuit, secundum illud Psalm. 118. In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Sed nec aliter per Legem incrementum accepisse peccatum tradunt Patres nonnulli, quam quia per Legis promulgationem cognitum est id esse peccatum, quod antea vulgo ignorabatur; unde prævaricatio & transgressio, iuxta illud Rom. 3. 20. Per Legem enim cognitio peccati. Chryostomus Homil. 10. in Epist. ad Rom. ἡ ἡμεῖς οὐκ ἔσμεν ἵσχυροὶ τῆς ἡμετέρας ἰουδαίας, ἀλλὰ ἐκ τῆς νόμου, καὶ ἐκ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ἡμεῖς οὐκ ἔσμεν ἵσχυροὶ τῆς ἡμετέρας ἰουδαίας, ἀλλὰ ἐκ τῆς νόμου, καὶ ἐκ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Quoniam enim iuiberes erant Iudæi, & dissoluti, & ad ipsa dona supini, idcirco Lex data est, ut illos videlicet vehementius coarqueret, aperteque doceret quod in statu essent, atque accusationem augens ipsos magis constringeret. Hieronymus in Epist. ad Galat. 3. 21, 22. Nec vero æstimandum Scripturam auctorem esse peccati, quia omnia sub peccato conclusisse dicitur: cum mandatum quod ex iure præcipitur, ostendat potius, arguatque peccatum, quam sit causa peccati. Augustinus libr. 2. contr. Iulianum, cap. 22. Originale peccatum non quidem post Legem crevit, sed tamen Lex etiam ipsum, cuius abolitionem circumcisio infantis significaret, invenit; sicut invenit etiam peccata ignorantia, qua nec ipsa data Lege creverunt: quandoquidem potius ipsa ignorantia diminuta est, quia scientia Legis accessit: sed peccatum sine quo nemo nascitur, crevit voluntatis accessu, originali concupiscentia trahente peccantis assensu. Abundavit autem peccatum, id est nimis crevit, posteaquam per Legem facta est cognitio peccati, & capit etiam prævaricatione peccare. S. Thomas in Rom. 5. 20. Secundo autem potest responderi, ut dicatur quod id, ut, veniat causa saltem, ita tamen quod loquatur Apostolus de abundantia delicti, secundum quod est in nostra cognitione; ut sit sensus, Lex subintravit, ut abundaret delictum, id est, ut abundantius delictum cognosceretur, secundum modum loquendi quo dicitur aliquid fieri, cum innotescit. Unde supra dictum est, quod per Legem est cognitio peccati. Iuvat quoque Origenem quod habet ibidem S. Thomas, post Legis promulgationem rudentibus nonnullis in veterum nefas, quosdam ad meliorem frugem evasisse, in iisque repressum fuisse peccatum. Sciendum tamen, inquit, quod sicut Philosophus dicit in 10. Ethic. prohibitio Legis, licet illos qui sunt male dispositi cohibeat ab exterioribus peccatis solo pœna timore, quosdam tamen bene dispositos inducit per amorem virtutis, sed ista bona dispositio quantum ad aliquid potest esse à natura, sed eius perfectio non est nisi per gratiam, ex qua contingit quod etiam Lege veteri data, non in omnibus peccatum abundat, sed in pluribus. Quidam vero Lege prohibente, & gratia ulterius adiuvante, ad perfectionem virtutum tandem pervenerunt, secundum illud Eccles. 44. Laudemus viros gloriosos, &c. & infra: Homines magnos virtute. Suffragatur & illud Thomæ, nostro Adamantio, ex 1. 2. q. 98. a. 1. Lex vetus rationi consonabat, quia concupiscentiam reprimebat, quæ rationi adversatur, ut patet in illo mandato: Non concupisces rem proximi tui, quod ponitur Exod. 20. Ipsa etiam omnia peccata prohibebat, quæ sunt contra rationem. Et articulo sequente docet Legem veterem homines ordinasse ad Christum per modum cuiusdam dispositionis, dum retrahens homines à cultu idololatricæ, concludebat eos sub cultu unius Dei, à quo salvandum erat humanum genus per Christum.

XII. Atque utinam commodis æque expositionibus Origeniana de gratiæ divinæ auxiliis dogmata lenire possimus: verum tam aperte adversus eam grassatus est, frustra ut omnis color adhiberi posse videatur. Manifesto quippe ab humana voluntate, eiusque arbitrio divini modum mensuramque auxiliij pendere voluit, licet ad operis perfectionem cœlesti hominem carere non posse subsidio fuerit opinatus; refragante Apostolo qui non perficere solum, sed velle etiam à Deo esse sciscit: profusus ut, non Pelagianis, sed Massiliensibus seu Semipelagianis hæc in parte Origenes prælusisse dici possit. Hæc ut repetantur altius, sciendum est Basilidem, Valentinum, Marcionem, aliosque præfici avi Hæreticos, ipsoque vetustiores Origene, causam percrutantes, quamobrem alios Deus ad gloriam destinet, alios perire sinat, nullis ipsorum præcedentibus meritis, Iacobumque adhuc in uteri claustris absconditum dilexerit, Esau vero ibidem delitescens odio habuerit; præclarum